

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-164>

УДК 336.7

РИНОК СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

CONSUMER CREDIT MARKET OF UKRAINE: ESSENCE AND ROLE IN FORMATION THE FINANCIAL BEHAVIOR OF HOUSEHOLDS

Сіваш Артем Сергійович

аспірант,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4907-5686>**Чуб Павло Михайлович**

кандидат економічних наук, доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9256-9234>**Бірюк Сергій Олексійович**

кандидат економічних наук, доцент,

Український інститут розвитку фондового ринку

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9078-626X>**Sivash Artem, Chub Pavlo**

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Biriuk Serhii

Ukrainian Stock Market Development Institute

В статті аналізуються питання сучасного ринку споживчого кредитування, його позиціонування в структурі сучасного вітчизняного фінансового ринку. Здійснено компаративний аналіз позицій сучасних вчених щодо поняття «ринку споживчого кредитування», його ролі в фінансах домогосподарств та в цілому в економіці. Окреслена авторська позиція з цих питань з врахуванням існуючих наукових підходів. Зазначається, що в сучасних умовах на ринку споживчого кредитування України сформовано значні дисбаланси, які стримують його розвиток та деформують функціональне призначення. Внаслідок популярності цього виду послуг у населення в сегменті споживчого кредитування конкурують банки та небанківські фінансові інституції. Недосконалість системи державного регулювання призвела до поширення практик, які спрямовані на порушення прав позичальників. Аргументовано необхідність реалізації ряду регуляторних заходів, спрямованих на покращення інституційних механізмів розвитку споживчого кредитування в Україні.

Ключові слова: фінансовий ринок, кредит, споживчий кредит, ринок споживчого кредитування, банки, небанківські фінансові інституції, фінансова поведінка.

The article analyzes the essence of the modern consumer lending market and its positioning within the structure of the contemporary domestic financial market. A comparative analysis of the views of modern scholars on the concept of "consumer credit," its role in household finance, and its overall significance for the economy is conducted. It is found that there is still no unified academic view on the meaning of consumer credit and its key characteristics. At the same time, the functional purpose of the consumer lending market has been examined in considerable detail. The author's position on these issues is outlined, taking into account existing scientific approaches. The article emphasizes that the consumer lending market can both stimulate positive economic trends and act as a destabilizing factor. It is noted that, under current conditions, significant imbalances have formed in the consumer lending market of Ukraine, restraining its development and distorting its functional purpose. Due to the popularity of this type of service among the population, banks and non-bank financial institutions compete in the consumer lending segment. The imperfection of the state regulatory system has led to the spread of practices aimed at violating

borrowers' rights. This primarily concerns non-bank financial institutions, which have chosen a rather aggressive market strategy to compete with banks. Various manipulations are combined with violations of the basic principles of lending, while such a strategy is "compensated" by the extremely high profitability of this segment. As a result, the financial behavior of domestic households becomes distorted, and distrust toward financial market institutions emerges. The article substantiates the need to implement a number of regulatory measures aimed at improving the institutional mechanisms for the development of consumer lending in Ukraine. The concentration of regulatory powers in the National Bank of Ukraine should be supported by important steps to improve the legal and regulatory framework. First of all, this should involve reducing opportunities for creditors to use unfair practices, as well as increasing the level of financial literacy among the population.

Keywords: financial market, credit, consumer credit, consumer credit market, banks, non-banking financial institutions, financial behavior.

Постановка проблеми. В структурі вітчизняного фінансового ринку сегмент споживчого кредитування посідає особливе місце. Поряд з депозитними операціями, саме споживче кредитування є найбільш популярною фінансовою послугою серед вітчизняних домогосподарств. Примітно, що саме на цьому ринку, з врахуванням його популярності у населення, виник досить значний рівень конкуренції між банками та небанківськими фінансовими інституціями. Поряд з цим, якщо в період активного росту ринку споживчого кредитування (зокрема, на початку XXI ст.), такі тенденції сприймалися переважно у позитивному ключі, то надалі сформувалося розуміння існування численних дисбалансів. Ці деструктивні чинники негативно впливають як на ринок споживчого кредитування, так і цілому і на фінансовий ринок загалом. Саме тому нині виникає потреба у актуалізації положень фінансової науки щодо сутності та місця ринку споживчого кредитування на вітчизняному фінансовому ринку, його функціональної спроможності, механізмах впливу на фінансову поведінку домогосподарств в Україні. На останньому треба акцентувати особливу увагу, адже широка популярність споживчих кредитів визначає їх значення для ставлення населення до фінансового ринку та його інституцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика розвитку ринку споживчого кредитування знаходиться в центрі уваги багатьох вітчизняних науковців.

В науковій праці О. Вовчак та О. Антонюк досліджено еволюцію банківського споживчого кредитування в Україні, підкреслюється можливість як позитивного, так і негативного впливу ринку споживчого кредитування на національну економіку [1]. Фактично, автори наголошують, що споживче кредитування може виступати не тільки каталізатором економічного розвитку, але й стримуючим фактором.

В науковій праці В. Вудвуд та Е. Попової доводиться, що розвиток споживчого кредитування в Україні зумовлений багато в чому невідповідністю доходів та витрат населення [2]. Автори досліджують причини виникнення різноманітних ризиків, що притаманні банківським споживчим кредитам. Серед іншого до таких причин віднесено: необ'єктивний характер оцінки кредитоспроможності фізичних осіб-позичальників; низький рівень оплати праці; вища вартість придбання товарів у кредит; недовіра населення до банківських структур.

Інші вітчизняні науковці запропонували власний концептуальний підхід до розвитку споживчого кредитування в Україні в умовах кризи. В його основі наступні завдання: покращення довіри населення до банківської системи, збільшення обсягів споживчого кредитування, створення конкурентного середовища для банків на ринку споживчих послуг, підвищення конкурентоспроможності банків [3].

Компаративний аналіз праць вітчизняних науковців дає можливість зробити висновок – траєкторія розвитку ринку споживчого кредитування в Україні є нестійкою, кількісні показники суттєво відрізняються в різні періоди, а сам сегмент споживчого кредитування суттєво корелює з макроекономічними тенденціями. Ще один важливий висновок – значний вплив на ринок споживчого кредитування здійснює фінансова грамотність та фінансова поведінка населення [4].

В іншому дослідженні [5] автори провели SWOT-аналіз діяльності небанківських фінансових установ в Україні в умовах воєнного стану. Зокрема, до сильних сторін таких фінансових інституцій віднесено – доступні умови кредитування домогосподарств та забезпечення вищого рівня конкуренції з банківськими установами, а до можливостей – розвиток маркетингової стратегії просування фінансових продуктів; розвиток фінансових технологій; розширення клієнтської бази; сти-

мулювання подальшого розвитку мікрофінансових та інших установ [5].

В свою чергу, Ю. Нікольчук ідентифікує спільні та відмінні риси між банками та небанківськими фінансовими інституціями. Щодо перспективних напрямків, авторка зазначає: «...надання кредитів під заставу нерухомості. Значні потенційні можливості практичного застосування...має такий альтернативний вид продажу дорогих товарів народного споживання в кредит як консорціумна система взаємного кредитування» [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, значна розробленість проблематики споживчого кредитування у фаховій літературі не свідчить про відсутність актуальних теоретичних та прагматичних проблем. Так, відкритим залишається питання про сутність самого споживчого кредиту, його роль у стимулюванні економічного зростання, вплив цього сегменту на фінансову поведінку домогосподарств в Україні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – детермінувати сутність споживчого кредитування та його вплив на фінансову поведінку домогосподарств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна фінансова наука має достатньо аргументовані позиції щодо сутності споживчого кредиту. Поряд з цим, як буде показано нижче, в своїй переважній більшості вони хоча і співпадають, все ж можна виділити і окремі розбіжності.

В своєму подальшому дослідженні очевидно потрібно опиратися на визначення, яке міститься в Законі України «Про споживче кредитування». В цьому нормативно-правовому акті використовується такий підхід: «Споживчий кредит (кредит) – грошові кошти, що надаються споживачу (позичальникові) на придбання товарів (робіт, послуг) для задоволення потреб, не пов'язаних з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника» [7].

На які характеристики тут першочергово варто звернути увагу? По-перше, отримувачем коштів у цих відносинах є споживач/позичальник. Також, в цьому нормативно-правовому акті вказано, що споживачем є виключно фізична особа, яка уквала чи має укласти договір споживчого кредитування. По-друге, споживчий кредит видається позичальникові у грошовій формі. По-третє, споживчий кредит використовується на придбання товарів (робіт, послуг), при цьому, таке придбання

не може бути пов'язане з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю та обов'язками найманого працівника.

В свою чергу, Н. Кучер та Л. Юрчишена пропонують розглядати споживчий кредит «...як фінансові відносини, що виникають між кредитором і фізичною особою-позичальником із приводу тимчасової передачі коштів для задоволення споживчих потреб на умовах платності, строковості та поверненості» [8].

Отже, тут споживчий кредит аналізується в контексті фінансових відносин між кредитором та фізичними особами. При цьому, предметом цих відносин є тимчасова передача коштів, яка відбувається на умовах, що характерні кредитним відносинам загалом – платність, строковість та поверненість.

Українська дослідниця І. Охріменко вказує: «Споживчий кредит – це вид кредиту, що надається населенню на споживчі потреби, які задовольняють кінцеве споживання й не пов'язані з підприємницькою діяльністю» [9]. Надалі І. Охріменко зазначає, що такий підхід до сутності споживчого кредиту робить акцент саме на кінцевому споживанні, що дає можливість оцінити його роль в сучасній економіці, а також характеризує значення у підвищенні добробуту населення.

Досить рідко у академічних джерелах зустрічається думка, що позичальником у споживчому кредитуванні можуть бути не тільки фізичні, але і юридичні особи. Саме такий підхід наведено у науковій праці Л. Добрик та ін. [10]. Ці автори вважають, що юридичні особи отримують споживчі кредити у випадку, коли вони спрямовують їх своїм працівникам для придбання нерухомості (квартир, земельних ділянок тощо). На наш погляд, в цій позиції є певна «підміна» поняття, адже стороною договору в цьому випадку все ж є юридична, а не фізична особа.

Досить розлоге розуміння сутності споживчого кредиту притаманне О. Бондар: «Споживчий кредит – це надання державою, підприємствами, кредитними інститутами і окремими громадянами позичкової вартості (у грошовій, товарній і натуральній формі) населенню для використання її на споживчі потреби на засадах повернення і, як правило, з виплатою відсотка» [11].

Насамперед, варто не погодитися з переліком економічних агентів, які, на думку зазначеного автора, можуть надавати споживчий кредит – це не тільки «кредитні інститути», але й держава, підприємства та навіть окремі громадяни. Зазначений підхід не тільки не від-

повідляє чинному українському законодавству, але й багато в чому протиставляється усталеним підходам до сутності кредиту, фінансових інституцій. Викликає сумніви і такий аспект, як можливість надання «позичкової вартості» не тільки у грошовій, але й у товарній та натуральній формах.

В загальному, варто відмітити, що у своїй переважній більшості вітчизняні науковці власні позиції щодо сутності споживчого кредитування базують на визначенні, що зафіксоване у національному законодавстві України. При цьому вони акцентують (за невеликим виключенням) на таких ключових ознаках: позичальником є фізична особа, отримані ресурси використовуються для кінцевого споживання, задовольняються потреби, не пов'язані з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю чи виконанням обов'язків найманого працівника.

Вітчизняним законодавством про споживче кредитування також встановлено випадки, на які воно не поширюється [7]. З наведеного переліку винятків можна зробити очевидний висновок, що, якщо позичальниками у випадку споживчого кредиту є фізичні особи, то кредиторами банки та небанківські фінансові інституції (фінансові компанії, кредитні спілки, ломбарди). Зрозуміло, що і банки, і небанківські фінансові інституції, функціонують на різних сегментах кредитного ринку, і не усі їх кредити можна за сукупністю ознак віднести до споживчих. Проте, навіть з врахуванням цього факту, інституційна складова конкурентного ландшафту ринку споживчого кредитування України виглядає саме так: банки, кредитні спілки, ломбарди та фінансові компанії.

У фаховій літературі надзвичайно багато уваги приділяється детермінації функцій, задач ринку споживчого кредитування та його значенню у розвитку національної економіки. В найбільш узагальненому варіанті функції ринку споживчого кредитування можна розглядати в контексті загальних функцій кредитного ринку – перерозподільчої, капіталотворюючої, ціноутворюючої, інформаційної, забезпечення обігу капіталу, формування платіжних засобів та інших, які згадуються в працях сучасних вчених. В свою чергу, коли говорять про ринок споживчого кредитування, то окрім наведених вище функцій, говорять про стимулювання платоспроможного попиту та соціальну функцію. На наш погляд, на цій проблематиці, яка вирізняє ринок споживчого кредитування, варто зупинитися більш детально.

Найбільш очевидним є вплив споживчого кредитування на платоспроможний попит населення. В цьому питанні збігаються інтереси фізичних осіб-позичальників, кредиторів-фінансових інституцій, кредитних посередників, а також власників товарів кінцевого споживання. Фізичні особи-позичальники мають можливість отримати у свої розпорядження товар навіть за умови відсутності наявних для його придбання коштів, кредитори розраховують на отримання процентних доходів, кредитні посередники воліють отримати доходи від збільшення обсягів наданих за їх допомогою кредитів, власники товарів за рахунок споживчого кредитування можуть наростити обсяги їх реалізації.

Втім, в цьому є аспекти можна говорити і про формування окремих загроз для кожної групи названих суб'єктів ринку споживчого кредитування. Так, для фізичних осіб зростають ризики надмірного боргового навантаження, для фінансових інституцій – ризики погіршення якості кредитного портфеля, для кредитних посередників – недоотримання запланованих доходів. Певні ризики, пов'язані з волатильністю доходів від продажу товарів виникають і у власників товарів.

Соціальна функція споживчого кредиту реалізується завдяки кільком механізмам: по-перше, відбувається підвищення життєвого рівня населення, яке може купувати відповідні товари та послуги без тривалого накопичення ресурсів; по-друге, фізична особа-позичальник має можливість відтермінувати значні витрати на тривалий період часу; по-третє, купівля товарів та послуг за рахунок споживчих кредитів формує сприятливий соціальний клімат у суспільстві. Разом з тим, варто особливо підкреслити, що повноцінна реалізація соціальної функції споживчого кредитування можлива лише у тому випадку, коли сформоване відповідне інституційне середовище, механізми цього ринку ефективно функціонують, а споживачі-позичальники приймають відповідальні фінансові рішення. За усіма трьома параметрами вітчизняний ринок споживчого кредитування в період свого становлення та активного розвитку характеризувався і продовжує характеризуватися суттєвими деформаціями.

Особливо підкреслимо, що кількісне зростання цього сегменту не повинне вводити в оману, адже саме в цих тенденціях закладені основні «точки біфуркації» для вітчизняного фінансового ринку та національної економіки в цілому. У 2014 році споживчі кредити банків

України становили 211,2 млрд. грн., тоді як у кінці 2025 року їх обсяг склав 365,4 млрд. грн. [12] Надзвичайно активними учасниками є фінансові компанії, кредитний портфель яких для договорів із фізичними особами становив на початок 2026 року 30,2 млрд. грн.; проте, значно поступається їх обсяг кредитів ломбардів – 4,6 млрд. грн., і, тим більше, кредитних спілок – 1,04 млрд. грн. [13].

Зрозуміло, що зростання показників ринку споживчого кредитування України – безпосередній наслідок ситуації з доходами населення України, коли значна його частина живе за межею бідності, інші – не можуть робити значних заощаджень і, відповідно, купувати товари тривалого використання без кредитних ресурсів. Підсилюється попит на споживчі кредити і значною волатильністю доходів населення.

Проте, значний попит на такі фінансові послуги реалізовується на тлі значного впливу двох деструктивних чинників: по-перше, фінансової грамотності та фінансової поведінки фізичних осіб; по-друге, корпоративних стратегій позичальників (насамперед, небанківського типу). Підкреслимо, що обидва зазначені чинники є взаємопов'язаними. Низький рівень фінансової грамотності населення, багато в чому ірраціональна поведінка фізичних осіб-позичальників визначають можливість реалізації окремими фінансовими інституціями недобросовісної конкурентної поведінки. Як правило, її ключовими елементами є: приховування інформації про реальну вартість кредиту, маніпулювання різноманітними додатковими платежами та комісіями, недобросовісна реклама тощо.

В підсумку знижується довіра до фінансових інституцій позичальників, а споживчий кредит на основі здобутого досвіду сприймається як певне боргове ярмо, використовувати яке варто лише в крайньому випадку. Інший варіант такої поведінки – своєрідний борговий нігілізм, в якому борг сприймається як щось несерйозне, те, на що не варто звертати значної уваги.

Національний банк України зазначає щодо ситуації з захистом прав споживачів фінансових послуг: «Упродовж 2025 року понад 28400 письмових звернень та більше 800 запитів на інформацію. Більшість письмових звернень (46,6%) стосувалася небанківських фінансових установ... Найпоширенішими питаннями щодо діяльності небанківських фінансових установ були врегулювання простроченої заборгова-

ності – більше 7 300 звернень, кредитів військовослужбовців та членів їх сімей – більше 1 300 звернень...» [14].

Втім, як вже зазначалося вище, така конкурентна стратегія кредиторів «підживлюється» ірраціональною поведінкою фізичних осіб. Загалом треба ще раз зазначити, що в українському суспільстві сформовано уявлення про «легкість» отримання кредиту. Така ситуація багато в чому визначена діяльністю фінансових компаній, які таким чином намагаються конкурувати з банками, а надзвичайно високі відсотки за кредитами компенсують невисоку якість кредитного портфеля. Можна переконливо стверджувати, що саме це формує ключовий вектор негативного впливу ринку споживчого кредитування на фінансову поведінку вітчизняних домогосподарств. І такий вплив поширюється не тільки на кредитні відносини, а в цілому – на взаємовідносини фізичних осіб з інституціями фінансового ринку. Все зазначене формує ще одну важливу проблему – зниження рівня фінансової відповідальності як серед фізичних осіб, так і серед фінансових інституцій.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що у своїй переважній більшості в академічному середовищі поширений підхід до сутності ринку споживчого кредитування, заснований на визначенні, яке зафіксоване у національному законодавстві України. Ключовими змістовними характеристиками є: позичальник – фізична особа; кредитні ресурси використовуються для кінцевого споживання; задовольняються потреби, не пов'язані з підприємницькою, незалежною професійною діяльністю чи виконанням обов'язків найманого працівника. Ситуація в Україні є яскравим підтвердженням дуального характеру впливу ринку споживчого кредитування на економічні процеси. З одного боку, нарощування обсягів кредитного портфеля дає можливість підтримати певний рівень платоспроможності населення України. З іншого, якість цього кредитного портфеля залишається низькою, в багатьох випадках фізичні особи-позичальники переоцінюють свої фінансові можливості, а конкурентні стратегії фінансових інституцій засновані на використанні прогалин у законодавстві та недостатньої фінансової грамотності фізичних осіб. Фактично нині ринок споживчого кредитування перетворився у один із ключових каналів деформування фінансової поведінки домогосподарств, які, опираючись на власний досвід, знижують рівень довіри до інституцій та інструментів фінансового ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вовчак О., Антонюк О. Споживче кредитування в Україні: сучасний стан та тенденції розвитку в умовах фінансово-економічної нестабільності. *Європейські перспективи*. 2016. Вип. 2. С. 148-157.
2. Вудвуд В., Попова Е. Сучасний стан споживчого кредитування в Україні. *Young Scientist*. 2018. №10. С. 311-314.
3. Волкова Н., Статкевич Г. Розвиток споживчого кредитування в кризових умовах. *Економіка та держава*. 2021. № 11. С. 106–111.
4. Яковенко Н. Актуальні аспекти теорії та практики кредитування населення в умовах ринкової економіки. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2011. № 2. С. 320-330.
5. Кужель М., Стабіас С. Діяльність небанківських фінансових установ в Україні в умовах воєнного стану. *Економічний вісник університету*. 2023. №58. С. 100–105.
6. Нікольчук, Ю. Перспективи розвитку споживчого кредитування в Україні в сучасних умовах. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 2. С. 115-120.
7. Закон України «Про споживче кредитування» № 1734-VIII від 15.11.2016 р.
8. Кучер Н., Юрчишена Л. Теоретичні основи та оцінка споживчого кредитування в банках України. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. № 2. С. 226-231.
9. Охріменко І. Споживчий кредит в Україні: реалії та перспективи розвитку. Авторефер. дис. на здобуття наук. ступеня. к.е.н., 08.00.08. К.: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. 2015. 19 с.
10. Добрик Л., Лосева Т., Онуфрійчук І. Споживчий банківський кредит в Україні: ресурсне забезпечення та ефективність. *Економічний аналіз*. 2011. Вип. 8. С. 369–372.
11. Бондар О. Кредитування населення на споживчі потреби: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08. «Гроші, фінанси, кредит». Київ, 2007. 19 с.
12. Кредити, надані депозитними корпораціями (крім Національного банку України). Національний банк України. URL.: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення 1.05.2026 р.).
13. Наглядова статистика. Національний банк України. URL.: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення 1.05.2026 р.).
14. Річний звіт Національного банку України за 2025 рік. Національний банк України. URL.: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2025-rik> (дата звернення 1.05.2026 р.).

REFERENCES:

1. Vovchak O., Antoniuk O. (2016) Spozhyvche kredyтування v Ukraini: suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku v umovakh finansovo-ekonomichnoi nestabilnosti [Consumer lending in Ukraine: current state and development trends under financial and economic instability]. *Yevropeiski perspektivyves*, no 2, pp. 148–157.
2. Vudvud V., Popova E. (2018) Suchasnyi stan spozhyvchoho kredyтування v Ukraini [Current state of consumer lending in Ukraine]. *Young Scientist*, no 10, pp. 311–314.
3. Volkova N., Statkevych H. (2021) Rozvytok spozhyvchoho kredyтування v kryzovykh umovakh [Development of consumer lending in crisis conditions]. *Ekonomika ta derzhava*, no 11, pp. 106–111.
4. Yakovenko N. (2011) Aktualni aspekty teorii ta praktyky kredyтування naselennia v umovakh rynkovoї ekonomiky [Current aspects of theory and practice of lending to the population in a market economy]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no 2, pp. 320–330.
5. Kuzheliev M., Stabias S. (2023) Diialnist nebankivskykh finansovykh ustanov v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Activities of non-bank financial institutions in Ukraine under martial law]. *Ekonomichniy visnyk universytetu*, no 58, pp. 100–105.
6. Nikolchuk Yu. (2022) Perspektyvy rozvytku spozhyvchoho kredyтування v Ukraini v suchasnykh umovakh [Prospects for the development of consumer lending in Ukraine in modern conditions]. *Modeling the Development of the Economic Systems*, no 2, pp. 115–120.
7. Verkhovna Rada of Ukraine (2016) Zakon Ukrainy "Pro spozhyvche kredyтування" № 1734-VIII vid 15.11.2016 [Law of Ukraine "On Consumer Lending" No. 1734-VIII of November 15, 2016]. (in Ukrainian).
8. Kucher N., Yurchyshena L. (2022) Teoretychni osnovy ta otsinka spozhyvchoho kredyтування v bankakh Ukrainy [Theoretical foundations and assessment of consumer lending in Ukrainian banks]. *Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva DonNU imeni Vasylia Stusa*, no 2, pp. 226–231.
9. Okhrimenko I. (2015) Spozhyvchyi kredyt v Ukraini: realii ta perspektyvy rozvytku [Consumer credit in Ukraine: realities and development prospects] (PhD Thesis abstract). Kyiv: KNEU im. Vadyma Hetmana, 19 p. (in Ukrainian).

10. Dobryk L., Losieva T., Onufriichuk I. (2011) Spozhyvchyi bankivskiy kredyt v Ukraini: resursne zabezpechennia ta efektyvnist [Consumer bank lending in Ukraine: resource provision and efficiency]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 8, pp. 369–372.
11. Bondar O. (2007) Kredytuvannia naselennia na spozhyvchi potreby [Lending to the population for consumer needs] (PhD Thesis abstract). Kyiv, 19 p. (in Ukrainian)
12. National Bank of Ukraine (2026) Kredyty, nadani depozytnymy korporatsiiamy (krim Natsionalnoho banku Ukrainy) [Loans granted by deposit-taking corporations (excluding the National Bank of Ukraine)]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (accessed May 1, 2026)
13. National Bank of Ukraine (2026) Nahliadova statystyka [Supervisory statistics]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (accessed May 1, 2026).
14. National Bank of Ukraine (2026) Richnyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy za 2025 rik [Annual report of the National Bank of Ukraine for 2025]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2025-rik> (accessed May 1, 2026).

Дата надходження статті: 22.04.2026

Дата прийняття статті: 11.05.2026

Дата публікації статті: 25.05.2026